

Tomislav MARKIĆ

POSILIJESABORSKA SAVJETODAVNA VIJEĆA U BISKUPIJI*

Sažetak

Autor u članku donosi pregled savjetodavnih tijela na razini biskupije, posvećujući posebnu pažnju i biskupijskoj sinodi, kao posebnom obliku savjetodavnosti i sudjelovanja u crkvenom životu. Dobro funkcionirajuća savjetodavna tijela u nekoj biskupiji indikator su uznapredovale koncilске obnove. Vršeci svoju službu vodstva osobno, kolegijalno i sinodalno biskup izgrađuje vlastiti pastoralni stil sve više otvoren suradnji s drugima. Zato su savjetodavna vijeća u jednoj mjesnoj Crkvi važno mjesto izgradnje crkvenoga zajedništva i suodgovornosti, gdje se ujediniju naponi svih sastavnica biskupijske zajednice: biskupa, svećenika, redovnika i vjernika laika.

Biskupsko vijeće, prezbiterско vijeće, zbor savjetnika, biskupijsko pastoralno vijeće, ekonomsko vijeće kao i ostala savjetodavna tijela u biskupiji svako na vlastiti način savjetom doprinosi i pomaže biskupu u vodenju partikularne Crkve. Posebna zadaća pripada biskupijskoj sinodi, kao savjetodavnom tijelu čiji savjeti i zaključci po biskupovom prihvaćanju postaju dijelom partikularnoga prava. Sinoda tako pridonosi oblikovanju pastoralne fizionomije partikularne Crkve, nastavljajući njezinu svojstvenu liturgijsku, duhovnu i kanonsku baštinu.

Savjetodavnost i sinodalnost, kao njezin poseban oblik, moćno su sredstvo rasta crkvenosti i raspirivanja darova Duha Svetoga u cijelom narodu Božjem. Hod crkvene zajednice postaje tada hod u novosti života (usp. Rim 6,4).

Ključne riječi: vodenje partikularne Crkve; savjetodavna tijela u biskupiji; biskupsko vijeće; prezbiterско vijeće; zbor savjetnika; biskupijsko pastoralno vijeće; ekonomsko vijeće; biskupijska sinoda.

Uvodne misli

Funkcioniranje poslijesaborskih i drugih savjetodavnih vijeća, kako na razini biskupije, što je tema ovoga članka, tako i na razini opće Crkve,

* Predavanje održano na kolokviju *Sinodalnost biskupije kao mjesne Crkve* na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji 24. studenoga 2007. - Napomena urednika.

ali i župne zajednice, indikator je napredovanja obnove Drugoga vatikanskog sabora. Dobro funkcionirajuća savjetodavna vijeća znak su uznapredovale koncilске obnove. Tamo pak gdje ta vijeća jedva ili slabo funkcioniraju, još predstoji dugi proces koncilске obnove i recepcije Drugoga vatikanskog sabora. Može se ustvrditi kako je ponovno koncilsko otkrivanje savjetodavnosti i s tim u svezi sinodalnosti povezano s novom slikom koncilске Crkve kao zajedništva (*communio*) te njezine pneumatološke dimenzije.¹

U molitvi prigodom podjele sakramente svete potvrde biskup ili delegirani djelitelj moli za darove Duha Svetoga te između ostalih spominje i savjet. Prema sv. Tomi savjet kao dar Duha Svetoga omogućuje praktičnu prosudbu što treba učiniti ili izbjegavati u odnosu na spasenje.² Svi potvrdenici sposobni su dakle, raspirujući primljeni dar, prosuđivati ono što je korisno za spasenje.

U jednom pak drugom sakramentu, naime, svetom redu episkopata, nad onim koji ima biti zaređen za biskupa, biskup posvetitelj moli: "Izlij sad na ovog izabranika onu snagu koja je od tebe - Duha vodstva." Vodstvo je neophodno potrebno svakoj zajednici za rast i napredak. Crkva u tome nije iznimka. Zrelost neke zajednice prepoznaje se upravo po vodstvu. Vodstvo jest služba pružena zajednici za njezin rast i živost.

Tako i živost jedne biskupije, provincije ili župe u mnogome ovisi o snazi i sposobnosti ostvarenja vizije onoga, one ili onih koji vrše službu vodstva. Vizija ovdje označava sada gledanu budućnost. Vizije pokazuju put i orijentiraju, one pokreću i motiviraju te napokon imaju i jedno ponekad neugodno, ali korisno i potrebno posljedično djelovanje: one prepoznaju krive putove, dakle kritiziraju.³ Vizije su stoga važne za živost i život svake zajednice pa tako onda i pojedine mjesne Crkve. Na različite se načine dolazi do vizije. One mogu biti vizije vodstva. Takve vizije imaju svoju prednost: za njihov nastanak ne treba mnogo vremena. No, imaju i svoje manu: jer su vizije vodstva, potrebna je vanjska motivacija za ostvarenje i mnogo kontrole u provođenju. S druge strane, postoje i tzv. dogovorne vizije. One imaju svoju manu: treba im dugo vremena da nastanu, ali imaju i svoje velike prednosti: nutarnju motivaciju za ostvarenje i identifikaciju onih koji sudjeluju u njezinom ostvarenju. Specifični stupanj zrelosti svakako ide u korist dogovornih vizija, dakle sudjelovanja mnogih.

¹ A. HENNERSPERGER, *Synodale Gemeindeleitung. Pastoraltheologische Option für eine participatio actuosa pastoraler Beratungsgremien*, Graz - Wien, 1999., str. 26; A. ŠKOVREVIĆ, "Communio Ecclesiae - temelj sinodalnosti prema Drugom vatikanskom saboru", u: *Vrhbosnensia*, X (1/2006), 13-27.

² A. MATELJAN, *Otajstvo poslanja. Sakrament potvrde*, Split, 2004., str. 156.

³ P. M. ZULEHNER - J. BRANDNER, *Meine Seele dürstet nach dir. Gottespastoral*, Ostfildern, 2002., str. 53-57.

Kada je riječ o savjetodavnim tijelima u biskupiji, radi se zapravo o tijelima koja između ostaloga sudjeluju i u izradi vizija. Sudjelovanjem u nečemu raste odgovornost i zauzetost. Zbog toga savjetodavna tijela onima koji vode mogu biti vrlo korisna.

U vršenju biskupske službe vodstva, nekada više, a nekada manje, ovisno možda i o vlastitoj otvorenosti i stilu upravljanja, biskup može iskusiti da mu Duh Božji pomaže, između ostalog i tako što pokreće sve članove kršćanske zajednice, klerike i laike, da je obogate svojim svjesnim, odgovornim i zrelim sudjelovanjem i savjetom.

Zato su savjetodavna vijeća u jednoj mjesnoj Crkvi važno mjesto izgradnje crkvenoga zajedništva i suodgovornosti, gdje se ujedinjuju napore svih sastavnica biskupijske zajednice: biskupa, svećenika, redovnika i vjernika laika.

I. Pojedina savjetodavna tijela u biskupiji

Biskup svoju službu vodstva može vršiti samo, kako na jednom mjestu ističe praški kardinal Miloslav Vlk, *personalno (osobno), kolegijalno i sinodalno*.⁴ Osobno znači da je vodstvo na koncu vlastito. Vodstvo se nipošto ne smije promatrati kao suprotnost bratskim odnosima u zajednici vjernika, kao što bi to neki htjeli pa onda izbjegavaju donositi potrebne odluke. Međutim, takav strah od odluka često ne potiče sudjelovanje mnogih, već mnogo više omogućuje utjecaj grupica i lobija. Strah od donošenja odluka najveća je poteškoća ove personalne dimenzije službe vodstva. Vršenje službe vodstva ostaje osobno i zbog njezine proročke dimenzije. Voditi zato često znači ostati sam ili biti u manjini.

Služba vodstva vrši se i *kolegijalno*. Biskup ne može sam, već je upućen na suradnju sa svojim prezbiterijem i drugim tijelima. Timski rad je zapovijed trenutka, jer ga današnji pastoral zahtijeva i pretpostavlja. Nesposobnost za timski rad najveća je pak poteškoća u kolegijalnom vršenju službe vodstva. U timskom radu zadaća vodstva očituje se posebno u nužnosti koordinacije mnogih i njihovog umrežavanja i povezivanja u učinkovite projekte.

Na koncu, služba vodstva vrši se i *sinodalno*. To je jednostavna posljedica vjerničke spoznaje da Bog u svojoj Crkvi ne djeluje samo po onima koji vrše službu vodstva, već i po svima koji su toj Crkvi pridodani, pridruženi. Bog Crkvu oživljuje svojim Duhom kojega izlijeva na sve članove,

⁴ P. M. ZULEHNER - F. LOBINGER, *Um den Menschen und der Gemeinden willen. Plädoyer zur Entlastung von Priestern*, Ostfildern, 2002., str. 65-70.

ne samo na one koji vode. Vodstvo stoga znači usko surađivati sa svim Duhom obdarenim članovima Crkve. Sudjelovanje što većeg broja vjernika u procesu donošenja odluka, osobito onih koji se tiču svih vjernika, doprinosi tome da sudionici neku zadaću promatraju kao vlastitu i nutarnje su motivirani na sudjelovanje u njezinom ostvarenju. Identifikacija dolazi iz participacije, to je staro pravilo! Doći zajedno, ići zajedno grčki se kaže *synodos*, doslovce: zajednički put. Stoga će služba vodstva moći biti to bolje vršena, što se više u njoj prepoznaju elementi i oblici vodene sinodalnosti. Sinodalnost, dakle, nije suprotna posljednjoj odgovornosti osobnoga vodstva, već mu doprinosi i optimira ga. Ovoj dimenziji vršenja službe najveći je neprijatelj strah da bi narod Božji, osobito u sekulariziranim kulturama, mogao izdati Evandelje.⁵ Sinodalnost omogućuje komunikacijske procese između svih sastavnica Božjega naroda i tim je važnija jer je potreba spremnosti biskupa na dijalog i saslušavanje različitih pogleda na pitanja, kao i mogućnost sudjelovanja svega naroda Božjega, osobito vjernika laika, u donošenju odluka, pravno i strukturalno prilično skromno usidrena te mnogo više ovisi o dobroj volji pojedinog biskupa.⁶

Upravo se savjetodavna vijeća u Crkvi stoga nameću kao mjesta u kojima vlada ravnoteža između ove tri dimenzije hijerarhijske službe vodstva: osobne, kolegijalne i sinodalne. U nastavku članka bit će zato riječi o pojedinim biskupijskim tijelima koja imaju savjetodavnu zadaću: biskupsko i prezbitersko vijeće, zbor savjetnika, biskupijsko pastoralno vijeće, biskupijsko ekonomsko vijeće te još neka tijela koja vrše savjetodavnu zadaću na razini biskupije. U posebnom dijelu članka bit će riječi i o biskupijskoj sinodi kao posebnom crkvenom događanju koje u sebi sadrži mnoge savjetodavne elemente.

O važnosti savjetodavnih tijela govori i posinodska apostolska pobudnica o biskupima *Pastiri stada* Ivana Pavla II. kada ističe: "Življeno crkveno zajedništvo dovest će biskupa do pastoralnog stila koji je sve više otvoren suradnji s drugima. Tu postoji neka vrsta kružnog toka između onog što je biskup pozvan da odluči uz osobnu odgovornost za dobro Crkve koja je povjerena njegovoj brizi i doprinosa što ga vjernici mogu pružiti preko savjetodavnih organa, poput biskupijske sinode, prezbiterskog vijeća, biskupskog vijeća, pastoralnog vijeća" (br. 44).

⁵ P. M. ZULEHNER, "Abschied von der Beteiligungskirche? Eine pastorale Fehlentwicklung", u: *Stimmen der Zeit*, (7/2003), 436.

⁶ S. DEMEL, *Mitmachen - Mitreden - Mitbestimmen. Grundlagen, Möglichkeiten und Grenzen in der katholischen Kirche*, Regensburg, 2001., str. 106.

I.1. Biskupsko vijeće

Biskupsko vijeće⁷ nije obavezno vijeće. Zakonik kanonskoga prava predviđa njegovo postojanje: “Da bi se prikladnije potpomagala pastoralna djelatnost, biskup može, kad prosudi da je to korisno, ustanoviti biskupsko vijeće, koje se sastoji od generalnih vikara i biskupskih vikara” (CIC, kan. 473, § 4). Na ovaj način dijecezanski biskup može u krugu, po službi, najbližih i najužih suradnika razmotriti različita pitanja te se savjetovati oko različitih mogućih rješenja. Čini se da je postojanje jednog ovakvog savjetodavnog tijela osobito važno u velikim biskupijama, poput npr. Milana, gdje ovo vijeće ima veći broj članova te sljedeće zadaće:⁸

- a) utvrđivanje zajedničkih kriterija djelovanja i pastoralnoga upravljanja u biskupiji;
- b) uspoređivanje različitih iskustava i njihovoga vriednovanja na biskupijskoj razini;
- c) iznošenje mišljenja oko imenovanja župnika i premještaja prezbitera;
- d) razmatranje prijedloga prezbiterskoga i pastoralnoga vijeća, kao i prijedloga konferencije dekana vezanih uz donošenje odluka za djelovanje;
- e) unapređivanje odnosa zajedništva i suradnje između biskupijskih tijela i pastoralnih područja, poštujući nadležnosti vlastite svakome od njih.

Postojanje i rad biskupskoga vijeća zabilježeno je i u mnogim drugim biskupijama.⁹

⁷ O ulozu i zadaći biskupskog vijeća više u: P. PAVANELLO, “Il consiglio episcopale (can. 473 § 4)”. u: *Quaderni di diritto ecclesiale*, 18 (1/2005), 70-78; G. S. SARTORI, “I vicari del vescovo e l’esercizio della ‘vicarietà’ nella Chiesa particolare”, u: *Quaderni di diritto ecclesiale*, 18 (1/2005), 6-30.

⁸ [Http://www.chiesadimilano.it/Diocesi_di_Milano/Organismi_di_partecipazione/31770.html](http://www.chiesadimilano.it/Diocesi_di_Milano/Organismi_di_partecipazione/31770.html)

⁹ Ovdje samo nekoliko primjera:

- <http://www.bistum-basel.ch/seite.php?na=3,7,0,0,d>;
- <http://stephanscom.at/edw/organigramm/wegweiser/detail2?oidinst=14427995>;
- http://www.webdiocesi.chiesacattolica.it/pls/cci_dioc_new/bd_dioc_annuario.singolo_ente?id_pagina=1345&id_dioc=27&id_en=571&colore1=&colore2=&layout=0;
- http://www.diocesi.brescia.it/main/struttura_diocesi/consiglio_episcopale.php;
- http://www.webdiocesi.chiesacattolica.it/pls/cci_dioc_new/V3_S2EW_CONSUTAZIONE.mostra_pagina?id_pagina=8817;
- http://www.diocesilucca.it/anagrafici.php?p=curia&s=consiglio_episcopale&i=consiglio_episcopale&t=coep;
- http://www.diocesipiacenabobbio.org/index.php?option=com_content&task=view&id=114&Itemid=146; <http://www.diocesidicaltagirone.it/organismi.cfm?idu=27>;
- http://www.bistum-hildesheim.de/bho/dcms/sites/bistum/bistum/gremien/bischoeflicher_rat.html.

I.2. Prezbitersko vijeće

Rezultati studije provedene u sklopu istraživanja "Svećenik 2000.",¹⁰ u kojemu je sudjelovalo oko 2500 svećenika iz 16 biskupija iz pet zemalja: Hrvatske, Poljske, Austrije, Njemačke i Švicarske, pokazuju kako svećenici u velikoj mjeri očekuju da se njihov glas čuje i uvažava kod biskupa. U tu svrhu postoji nakon Drugoga vatikanskog sabora ustanova prezbiterskoga vijeća. Međutim, niti jedna desetina svećenika nije uvjerena da djelovanje i savjeti prezbiterskoga vijeća imaju odlučujući učinak na biskupove odluke. Trećina u zapadnim zemljama i polovina u istočnim smatra kako nema nikakvoga utjecaja na biskupa. Pokazuje li se to upravo na prezbiterskom vijeću slabost različitih savjetodavnih vijeća u Katoličkoj Crkvi?

Iako prema kan. 127 biskup bez veoma važnoga razloga ne bi trebao odstupati od mišljenja i savjeta pitanih, prema mišljenju još mnogih svećenika takva praksa savjetovanja tek čeka na ostvarenje. No, postavlja se i pitanje, jesu li prezbiteri jednako otvoreni za savjetovanje i savjete od osoba koje su povjerene njihovoj skrbi kao što to očekuju da biskupi budu prema njima. Prezbiteri će morati naučiti kako ne mogu od drugih očekivati ono što sami nisu spremni pružiti, jer sudjelovanje u crkvenom životu vrijedi u svim smjerovima i na svim položajima.¹¹

Zakonik kanonskoga prava određuje: "Neka se u svakoj biskupiji osnuje prezbitersko vijeće, to jest skupština svećenika, da bude, predstavljajući prezbiterij, kao biskupov senat kojega je zadaća pomagati biskupu u upravljanju biskupijom prema pravnoj odredbi da bi se što više unaprijedila pastoralna dobrobit njemu povjerenog dijela Božjeg naroda" (CIC, kan. 495, § 1).

Ova odredba Kodeksa odraz je koncilskih smjernica u kojima se, između ostaloga u Dekretu o službi i životu prezbitera, kaže: "Zbog dara Duha Svetoga, koji je prezbiterima podijeljen u svetom redanju, biskupi ih dakle imaju kao nužne pomoćnike i savjetnike u službi i zadaći poučavanja, posvećivanja i vođenja Božjeg naroda" te "neka ih rado saslušaju, štoviše, neka se s njima savjetuju i neka razgovaraju o onome što se tiče potreba dušobrižništva i dobra biskupije. A da se to postigne, neka se (...) ustanovi vijeće odnosno senat svećenika, koji predstavljaju prezbiterij da bi svojim savjetima mogli djelotvorno pomagati biskupu u vođenju biskupije" (*Presbyterorum ordinis*, 7,1).¹²

¹⁰ P. M. ZULEHNER - A. HENNERSPERGER, "Hode i ne more se" (Iz 40,31). *Svećenici u današnjoj kulturi*, Zagreb - Đakovo, 2001.

¹¹ Isto, str. 103-104.

¹² O prezbiterskom vijeću u koncilskom dokumentu *Presbyterorum ordinis* usp. G. INCITTI, *Il consiglio presbiterale. Alle origini di una crisi*, Bologna, 1997., str. 9-33.

Prezbitersko vijeće, kao obavezno biskupijsko savjetodavno vijeće, ima posebnu ulogu u pastoralnom planiranju jedne biskupije, osobito u onim mjesnim Crkvama u kojima još nije konstituirano, inače neobavezno, biskupijsko pastoralno vijeće. Iako prezbitersko vijeće ima samo savjetodavni glas, biskup se nužno s njime mora posavjetovati: prije sazivanja biskupijske sinode (kan. 461, § 1), čijim članovima po pravu postaju i članovi prezbiterskoga vijeća (kan. 463, § 1,4); prije osnivanja, ukidanja i obnavljanja župa (kan. 515, § 2); o pitanjima namjene priloga i nagrada klericima koji obavljaju župne zadaće (kan. 531); o potrebi osnivanja župnih pastoralnih vijeća (kan. 536, § 1); o potrebi gradnje novih crkava (kan. 1215, § 2) i o svodenju crkava na svjetovnu upotrebu (kan. 1222, § 2); kao i o potrebi nametanja doprinosa za potrebe biskupije (kan. 1263). U zadaću prezbiterskoga vijeća pripada još i izbor dvojice predstavnika prezbiterskoga vijeća pojedine mjesne Crkve na pokrajinskom saboru sa savjetodavnim glasom (kan. 443, § 5), te određivanje skupine župnika za potrebe istraživanja u postupku uklanjanja župnika (kan. 1742, § 1).

Mogući su različiti oblici djelovanja prezbiterskoga vijeća, koji se protežu od čisto formalnoga djelovanja i sazivanja kada je pristanak prezbiterskoga vijeća potreban za pravnu valjanost nekoga čina uprave (npr. kod osnivanja novih župa) pa sve do vrlo ozbiljnoga, zahtjevnoga, dugoročnoga, zauzetoga i korisnoga rada koji donosi bogate plodove.

Primjer rada Prezbiterskoga vijeća Milanske nadbiskupije pokazuje visoki stupanj organiziranosti i učinkovitosti.¹³ Zasjedanja vijeća održavaju se tri puta godišnje (Statut, čl. 16). Samo trajanje zasjedanja upućuje na ozbiljan rad, jer zasjedanje započinje prvoga dana u 15 sati, a traje do sljedećega dana u 13 sati. Priprema sjednice podrazumijeva izbor posebnoga pripremnog povjerenstva koje priprema radni dokument sljedećega zasjedanja. Osim rasprave o temi, članovi vijeća zajedno s nadbiskupom mole Časoslov, slave Euharistiju te imaju prigodu za mnoge susrete i izvan dnevnoga reda samoga zasjedanja.

O mjestu i ulozi prezbiterskog vijeća u nekoj biskupiji govori i popis tema o kojima se na sjednici raspravljalo. Aktualni saziv Prezbiterskog vijeća Zagrebačke nadbiskupije održao je devet sjednica te, između ostalih, raspravljao o sljedećim velikim temama: Priprema Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije; Svećenički dom sv. Josipa; Planovi za obnovu Bogoslovnoga sjemeništa; Svećenici i vjeroučitelji, te način provedbe revizije

¹³ Usp. *Consigliare nella Chiesa. Norme per gli organismi di partecipazione della Diocesi di Milano*, Milano, 1991. - Novi Statut Prezbiterskog vijeća Milanske nadbiskupije (iz 2006.): http://www.chiesadimilano.it/or/ADMI/esy/objects/docs/216239/statuto_presbiterale2006.doc

vjeroučiteljskih mandata; Promocija i pastoral duhovnih zvanja u Nadbiskupiji; Inventarizacija sakralne baštine; Pastoral srednjoškolaca i studenata u Nadbiskupiji; Trajni dakonat u našoj Nadbiskupiji; Duhovni život svećenika; Permanentno obrazovanje svećenika; Nadbiskupijski pastoralni institut; Župnik i obnova crkvenih kulturnih dobara. Ako se imalo prati *Glas Koncila* i drugi katolički tisak kod nas, može se uočiti kako su to sve važne i životne teme koje su nakon savjetovanja pronašle ili još traže svoja ostvarenja u pastoralu ove Nadbiskupije.

Dvojaka odgovornost i dvostruki izazov vezani su uz prezbitersko vijeće. Radi se ponajprije o ulozi i zadaći koju prezbiterskom vijeću pridaje pojedini biskup. Previše autoritativan stil vođenja biskupije i napast zamjene stvarno velike biskupove moći i vlasti s kompetencijom i “nepogrešivošću” u svim pitanjima sigurno ne pogoduju kvalitetnom i plodnosnom radu prezbiterskoga vijeća i ispunjenju one savjetodavne uloge koju bi vijeće trebalo imati. S druge pak strane stoji odgovornost članova vijeća da ozbiljno i savjesno prihvate svoju službu te savjetom pomognu biskupu u onim stvarima o kojima budu pitani, ali isto tako i da pokažu inicijativu, osobito što se tiče pastoralne dobrobiti mjesne Crkve.

Za kvalitetan rad vijeća osobito je važno statutom osigurati ravnomjeran i uravnotežen sastav vijeća s obzirom na teritorij i različite službe u biskupiji. U vijećima velikim po broju članova dobro je premisliti način odvijanja zasjedanja te zbog učinkovitosti i jačega uključivanja svih članova razmisliti o uvođenju rada u skupinama te drugim metodama koje pridonose aktivnijem uključivanju svih članova u proces savjetovanja.

1.3. Zbor savjetnika

Kanonsko pravo Zbor savjetnika predviđa kao potrebnu ustanovu za upravljanje biskupijom. Radi se o zboru sastavljenom od najmanje šest i ne više od dvanaest članova (kan. 502) koji su uzeti iz sastava Prezbiterskoga vijeća, te se saziva da bi redovito davao mišljenja biskupu, osobito o posebno važnim pitanjima iz područja upravljanja.

Mišljenje ili savjet Zbora savjetnika potrebno je tražiti kod imenovanja i uklanjanja ekonoma (kan. 494, § 1 i § 2), za važnije poslove upravljanja (kan. 1277) i pristanak za otuđenje biskupijskih i drugih dobara (kan. 1292, § 1). Savjet nekih članova Zbora savjetnika nuncij treba tražiti u procesu imenovanja biskupa (kan. 377, § 3), a važna je uloga Zbora savjetnika u slučaju upražnjene stolice kada Zbor u nekim slučajevima bira svećenika za upravljanje biskupijom (kan. 413, § 2), ako nema pomoćnoga biskupa, ima vlast upravljanja biskupijom do određivanja dije-

cezanskoga upravitelja (kan. 419), obavlja zadaće prezbiterskog vijeća (kan. 501, § 2), a u slučaju smrti biskupa koji nema pomoćnih biskupa, Zbor savjetnika obavještava Svetu Stolicu o smrti biskupa (kan. 422). Osim toga, biskup ili biskup koadjutor prije preuzimanja biskupije mora upravo zboru savjetnika pokazati apostolsko pismo (kan. 382, § 3, kan. 404, § 1), a pomoćni biskup prije preuzimanja službe ako je dijecezanski potpuno spriječen (kan. 404 § 2).

Biskupska konferencija može odrediti da zadaće zbora savjetnika budu prenesene na stolni kaptol, odnosno kanonički zbor (kan. 502, § 3), kao što je to npr. slučaj u Austriji i Njemačkoj.¹⁴

Zbor savjetnika Zagrebačke nadbiskupije ima 12 članova i obično se sastaje dva puta godišnje, po potrebi i češće. Važnije teme sadašnjega saziva Zbora savjetnika bile su proteklih godina sljedeće: Predstojeće aktivnosti u pripremi Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije; O potrebi osnivanja Pastoralnoga vijeća Zagrebačke nadbiskupije; Svećenički dom sv. Josipa; Trajni dakonat u našoj Nadbiskupiji; Kriteriji za provjeru vjeroučiteljskih mandata; Obnova bogoslovije; Osnivanje Hrvatskoga katoličkog sveučilišta; Bogoslovija i promicanje duhovnih zvanja; Gradnja novih župnih crkava - potrebe i poteškoće; Zgrada Katoličkoga bogoslovnog fakulteta; O vizitaciji Caritasa Zagrebačke nadbiskupije; Povratak crkvenih poljoprivrednih dobara; Interventni fond Ustanove za uzdržavanje klera; Institut za pastoralnu formaciju i dijalog sa suvremenim svijetom; Otvođenje obnovljenoga Bogoslovnog sjemeništa; Osnivanje i početak rada Pastoralnoga instituta; Otvođenje novoga postava Zbirke bl. Alojzija Stepinca; Redovito i izvanredno upravljanje crkvenim dobrima; Obilježavanje 10. godišnjice beatifikacije bl. Alojzija Stepinca.

I ovdje se vidi kako su dotaknute životno važne teme za život zagrebačke mjesne Crkve, o kojima se Nadbiskup želio posavjetovati u užem krugu Zbora savjetnika, a koje su već pronašle ili traže svoje ostvarenje.

Zbog manjega broja članova moguće je češće i brže sazivanje zbora savjetnika, a ujedno i jednostavnije odvijanje sjednica na kojima se lakše očituje mišljenje svih članova. Pri izboru članova zbora savjetnika, manje je važno imati u vidu teritorijalnu zastupljenost, već osobne kvalitete savjetnika. Isto tako, može se u sastavu zbora izostaviti neke nositelje onih služba koji su i tako članovi drugih savjetodavnih tijela koja se češće sastaju (npr. biskupsko vijeće), jer se tako biskupu pruža prilika čuti mišljenje i savjet širega kruga svećenika.

¹⁴ Usp. N. RUF, *Das Recht der katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg - Basel - Wien, 1983., str. 138-140.

I.4. Biskupijsko pastoralno vijeće

Ovo vijeće u biskupiji nije obavezno. No, još je saborski Dekret o pastirskoj službi biskupa donio preporuku "da se u svakoj biskupiji osnuje posebno pastoralno vijeće, kojemu neka bude na čelu sam dijecezanski biskup i u kojem neka sudjeluju posebno izabrani svećenici, redovnici i laici. Zadaća je tog vijeća da istražuje i ispituje sve što se odnosi na pastoralni rad te donosi o tome praktične zaključke" (*Christus Dominus*, 27).

Zakonik pak kao odjek koncilskih propisa propisuje: "Neka se u svakoj biskupiji, ako to savjetuju pastoralne okolnosti, osnuje pastoralno vijeće, čija je zadaća da pod biskupovom vlašću istražuje i prosuđuje ono što se odnosi na pastoralni rad u biskupiji te da o tome predlaže praktične zaključke" (kan. 511).

Zakonik određuje: "Pastoralno vijeće sastoji se od vjernika koji su u potpunom zajedništvu s Katoličkom Crkvom, i klerika i članova ustanova posvećenog života i osobito laika" (kan. 512, § 1). Osim toga u Kodeksu stoji i sljedeće: "Samo dijecezanskom biskupu pripada da prema potrebama apostolata sazove pastoralno vijeće, koje ima samo savjetodavni glas, i da mu predsjedja; također samo njemu pripada da objavi ono o čemu se raspravljalo" (kan. 514, § 1).

Ovo je vijeće posebno zanimljivo jer institucionalno u savjetovanje uključuje vjernike laike. U Dogmatskoj konstituciji o Crkvi stoji: "Prema svom znanju, kompetentnosti i ugledu, laici imaju slobodu, a katkada i dužnost da reknu svoje mišljenje o stvarima koje se odnose na korist Crkve. Neka se to čini, ako treba, preko ustanova koje je Crkva za to ustanovila, i uvijek istinoljubivo, hrabro i razborito, s poštovanjem i ljubavlju prema onima koji radi svoje svete službe predstavljaju Krista" (*Lumen gentium*, 37).

Taj je tekst dao temelj za kan. 212, § 3 i kan. 228, § 2: "Vjernici imaju pravo, katkada dapače i dužnost, prema znanju, stručnosti i ugledu koji imaju, posvećenim pastirima očitovati svoje mišljenje o onom što je za dobrobit Crkve" (kan. 212, § 3). "Laici koji se odlikuju potrebnim znanjem, razboritošću i čestitošću prikladni su da kao stručnjaci ili savjetnici, i u vijećima prema pravnoj odredbi, pomažu crkvenim pastirima" (kan. 228, § 2).

Mi u Zagrebu nemamo biskupijskoga pastoralnog vijeća. Postoji tek jedan zaključak kako bi trebalo pristupiti pripremama za osnivanje jednog pastoralnog vijeća na razini grada Zagreba, no taj savjet još čeka na svoje ostvarenje.

I.5. Ekonomsko vijeće

Važnu sastavnicu crkvenoga života čini upravljanje crkvenim materijalnim dobrima. Oni koji rade u ordinarijatu znaju koliko vremena i pažnje zahtijevaju poslovi vezani upravo uz to područje. Zakonik kanonskoga prava stoga određuje da se “u svakoj biskupiji osnuje ekonomsko vijeće kojemu predsjedava dijecezanski biskup ili njegov ovlaštenik, a koje se sastoji od barem trojice vjernika imenovanih od biskupa, zaista stručnih u ekonomiji kao i svjetovnom pravu i koji se odlikuju poštenjem” (kan. 492, § 1).

Dužnost je takvoga ekonomskog vijeća “da svake godine, prema uputama dijecezanskog biskupa, pripravi predračun primitaka i izdataka koji se predviđaju za sveukupno upravljanje biskupijom u idućoj godini, kao i da, pošto završi godina, potvrdi račun primitaka i izdataka” (kan. 493).

Konkretno to znači da ekonomsko vijeće određuje način upravljanja biskupijskim dobrima što provodi ekonom (kan. 494, § 3); od ekonomia po isteku godine prima račun primitaka i izdataka (kan. 494, § 4); ispituje račune o upravljanju crkvenim dobrima (kan. 1287 § 1); bira privremenoga ekonomia ako je aktualni izabran za dijecezanskoga upravitelja (kan. 423, § 2); savjetuje biskupa: o imenovanju i uklanjanju ekonomia (kan. 494, § 1 i § 2), o potrebi nametanja doprinosa za potrebe biskupije (kan. 1263), u važnijim poslovima upravljanja (kan. 1277), u određivanju poslova koji prelaze granice redovitoga upravljanja vremenitim dobrima (kan. 1281, § 2), u poslovanju zaklada (kan. 1305); daje pristanak za otuđenje biskupijskih i drugih dobara (kan. 1292, § 1).

Velika je važnost ekonomskoga vijeća, kao i složenost zadataka s kojima se članovi vijeća susreću. Od velike pomoći mogu biti članovi laici koji se odlikuju dobrim poznavanjem gospodarskih prilika i pravnom regulativom na području financija i materijalnih dobara. Rad ovoga vijeća i predmeti koji dolaze na dnevni red često potvrđuju tezu kako se duhovnost svećenika najbolje vidi i očituje upravo u materijalnom upravljanju župom koja mu je povjerena.

I.6. Ostala savjetodavna tijela u biskupiji

U biskupiji su moguća i druga savjetodavna tijela, bilo da su ustanovljena kao tijela ili su pak od biskupa sazvana *ad hoc* po nekom ključu i zbog savjetovanja o nekom osobitom pitanju.

Takva su npr. konferencija dekana (i arhidakona), svećenička skupština, vijeće trajnih dakona, vjeroučiteljsko vijeće, različite savjetodavne komisije: npr. za pitanja liturgije, gradnje crkava, crkvene glazbe, pitanja žena u Crkvi i sl.

Praksa pokazuje i mogućnost sazivanja *ad hoc* sastanaka određene skupine i zbog određenoga pitanja o kojemu se biskup želi savjetovati. Tako se npr. zagrebački nadbiskup o pokretanju pripreme sinode na odvojenim sastancima, osim sa članovima Prezbiterskoga vijeća što je dužan po pravu, savjetovao i s profesorima Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu iz redova zagrebačkoga klera, te s kanonicima i prebendarima. Od svih je dobio jednodušnu podršku. I sudionici prvoga savjetodavnog sastanka o načinu pripreme Sinode bili su sabrani ne po nekom institucionalnom ključu, već po osobnom pozivu Nadbiskupa. Moguće je zamisliti i savjetodavne sastanke s višim ili nižim (kućnim) redovničkim poglavarima i poglavaricama na području neke biskupije. U nekim biskupijama postoji čak i zbor egzorcista kao posebno savjetodavno tijelo biskupa.

2. Biskupijska sinoda

Biskupijska sinoda jest zapravo najviše savjetodavno tijelo u biskupiji, a zaključci sinode koje kao savjet prihvati dijecezanski biskup i proglašenjem ih učini vlastitima postaju dio zakonodavstva pojedine mjesne Crkve. Biskupijska sinoda stoga ima važnije pastoralno značenje od bilo kojega ranije spomenutoga savjetodavnog tijela na razini biskupije.¹⁵

Zakonik kanonskoga prava kaže: "Biskupijska sinoda jest skupština izabranih svećenika i drugih vjernika partikularne Crkve koji pomažu dijecezanskom biskupu na dobrobit sve biskupijske zajednice, prema odredbi kanona koji slijede" (kan. 460). Kanoni koji slijede određuju da se "biskupijska sinoda održi u svakoj partikularnoj Crkvi kad to savjetuju okolnosti, prema sudu dijecezanskog biskupa i pošto se posavjetuje s prezbiter-skim vijećem" (kan. 461, § 1). Na sinodu biskup treba kao članove pozvati: biskupa koadjutora i pomoćne biskupe, generalne i biskupske vikare, kao i sudske vikare, kanonike stolne crkve, članove prezbiter-skoga vijeća, predstavnike vjernika laika i ustanova posvećenoga života, rektora velikoga biskupijskog sjemeništa, dekane, barem jednoga izabranog prezbitera iz svakoga dekanata, te neke poglavare redovničkih ustanova i družbi

¹⁵ Usp. L. GEROSA, *Crkveno pravo*, Zagreb, 2007., str. 261-262.

apostolskoga života, koje u biskupiji imaju kuću (usp. kan. 463, § 1). Uz one članove sinode koji su to po službi koju vrše te one koji su izabrani kao predstavnici različitih skupina, biskup je slobodan sinodi pridružiti i određen broj slobodno imenovanih članova, bilo klerika bilo članova ustanova posvećenoga života bilo vjernika laika, ali tako da sinoda na odgovarajući način odrazi fizionomiju partikularne Crkve.¹⁶

Valja imati na umu kako je jedini “zakonodavac na sinodi dijecezanski biskup, dok drugi članovi sinode imaju samo savjetodavni glas; samo on potpisuje sinodske izjave i odluke i one se mogu objaviti samo s njegovim ovlaštenjem” (kan. 466). Osim Zakonika kanonskoga prava pozitivne odredbe o dijecezanskim sinodama donosi Uputa o biskupijskim sinodama iz 1997. god. što su je zajednički objavile Kongregacija za biskupe i Kongregacija za evangelizaciju naroda. I Uputa o biskupijskim sinodama kao i Zakonik kanonskoga prava u centar događanja postavlja biskupa koji u sinodi na poseban način vrši službu upravljanja povjerenom mu Crkvom: odlučuje o sazivu, predlaže pitanja za sinodsku raspravu, predsjedava sinodskim sjednicama, te kao jedini zakonodavac potpisuje sinodske izjave i odluke te određuje njihovo objavljivanje.

Ovakva “episkopocentričnost” događaja sinode želi naglasiti moment vodstva, koji je u Crkvi nezamjenjiv i koji tek uz moment sinodalnosti čini da stvari uzmognu rasti i razvijati se. Tako poslanje i zajedništvo smjeraju istom cilju, dobru cijele biskupijske zajednice. Sinoda, prema riječima Upute, “nastoji podupirati apostolski dinamizam svih crkvenih snaga pod vodstvom zakonitih pastira”. Sinoda “ne samo da očituje i ostvaruje biskupijsko zajedništvo, nego je također pozvana ‘izgrađivati ga’ svojim izjavama i odredbama”, koje opet po samoj naravi stvari trebaju biti u skladu s općim crkvenim učiteljstvom i kanonskom stegom. Na taj način “sinoda pridonosi također oblikovanju pastoralne fizionomije partikularne Crkve, nastavljajući njezinu svojstvenu liturgijsku, duhovnu i kanonsku baštinu”.

Uputa donosi i konkretne propise o sazivanju i pripremi sinode. Kada biskup prosudi da je prikladno sazvati biskupijsku sinodu, a za to su od osobite važnosti informacije dobivene u vrijeme pastoralnih pohoda, zatražit će od prezbiterskoga vijeća razborit sud o tome i o temama koje bi se proučavale na sinodi. Nakon što je predmet sinode utvrđen, biskup će izdati dekret sazivanja i objaviti ga svojoj biskupiji redovito prigodom nekoga liturgijskog slavlja osobitoga značaja. Uputa govori i o priprem-

¹⁶ KONGREGACIJA ZA BISKUPE - KONGREGACIJA ZA EVANGELIZACIJU NARODA, “Uputa o biskupijskim sinodama”, u: *Dodatak Biltenu IKA-vijesti*, od 24. 7. 1997., I-VIII.

nom povjerenstvu i pravilniku sinode. Biskup pripremno povjerenstvo sastavlja od samoga početka. Članovi povjerenstva trebaju biti svećenici i drugi vjernici "koji se odlikuju svojom pastoralnom razboritošću i stručnom odgovornošću, nastojeći poštivati, koliko je moguće, različitost karizmi i službi u narodu Božjem. Među njima neka ne uzmanjka poneki stručnjak iz kanonskoga prava i liturgije", kaže Uputa. Zadaća pripremnoga povjerenstva sastoji se u pomoći biskupu ponajprije u organizaciji i davanju potpore za pripremu sinode, zatim u izradi pravilnika sinode, u određivanju pitanja koja će biti predložena za sinodsko savjetovanje i u imenovanju sinodskih članova. Sastancima povjerenstva predsjedat će biskup, a u slučaju spriječenosti, od njega određeni delegat.

Biskup može urediti tajništvo, kojim će upravljati jedan član pripremnoga povjerenstva. Tajništvo ima zadaću pomoći sinodi u pogledu organiziranja: odašiljanju i arhiviranju dokumenata, sastavljanju zapisnika, pripremanju logističkih službi, financiranju i računovodstvu. Uputa predlaže i ustanovljenje tiskovnoga ureda, koji će osigurati odgovarajuće informacije za javna glasila i izbjegavati moguća kriva tumačenja o radu sinode.

Pravilnik sinode (Synodenordnung, regolamento del sinodo) treba odrediti: sastav sinode - broj za svaku vrstu sinodskih članova i jednako tako kriterije za izbor laika i članova ustanova posvećenoga života, te poglavara redovničkih ustanova i družba apostolskoga života; propise o načinu biranja sinodskih članova i, po potrebi, obnašatelja sinodskih službi; zatim različite službe koje treba vršiti u sinodskoj skupštini (predsjedništvo, moderator, tajnik), različita povjerenstva i njihov sastav; nadalje način postupanja na sastancima, s naznakom trajanja i načina priloga i glasanja. Dokument savjetuje da se pravilnik sinode izradi na početku sinodskoga tjeka, te da se nakon proglašenja pravilnika pristupi imenovanju članova sinode, da bi oni mogli biti od koristi u pripravnim radovima.

Uputa o biskupijskim sinodama razrađuje i razdoblje pripreme sinode. Dokument ističe važnost ove faze, te potiče da se u njoj obuhvati različite biskupijske ustanove i apostolske pothvate koji postoje u pojedinoj Crkvi. Ove se smjernice dakako mogu prilagoditi i nadopuniti kako najbolje odgovara konkretnoj situaciji pojedine Crkve i namjerama zacrtane sinode. U prvom redu radi se o duhovnoj, katehetskoj i informativnoj pripravi. Duhovna priprava obuhvaća poticanje na molitvu svih vjernika: klerikā, redovnika, laika, a osobito kontemplativnih samostana, jer je, kako Uputa ističe, "tajna uspjeha sinode, kao i svakog drugog događaja i crkvenog pothvata, doista, molitva". Samo tako sinoda može postati milosni događaj za cijelu partikularnu Crkvu. U tom smislu svećenicima bi treba-

lo staviti na raspolaganje prikladna pomagala za svečane i svakodnevne liturgijske susrete kako bi se stupnjevito razvio sinodski proces. Sinoda je osobita prigoda i za odgoj vjernika. Tu svoje posebno mjesto pronalaze kateheze o otajstvu Crkve te o sudjelovanju u poslanju Crkve. I u tom smislu svećenicima se mogu dati posebne smjernice za propovijedi. Ovdje treba posebno naglasiti i važnost informiranosti i korištenja medija, u naše vrijeme zacijelo i interneta, u animaciji za sinodu.

Nadalje se u Uputi kao dio pripremne faze spominje i tzv. biskupijsko savjetovanje (*consultazione della diocesi, Befragung der Diözese*). Smisao ovoga događanja jest u tome da se što većem broju vjernika pruži mogućnost da "očituju svoje potrebe, želje i mišljenje o predmetu sinode. Osim toga, kler u dijecezi bit će napose potaknut na oblikovanje prijedloga o načinu sučeljavanja s izazovima pastoralne skrbi". Dokument predviđa da biskup izloži konkretne načine takvoga savjetovanja, nastojeći dostići sve "žive sile" naroda Božjega koje su prisutne i djeluju u biskupiji. Dokument ujedno upozorava na opasnost od stvaranja skupina koje vrše pritiske, i kako treba izbjegavati da se u savjetnicima probude neopravdane nade o stvarnom prihvaćanju njihovih često i nerealnih prijedloga.

Treći vid pripreme sastoji se u određivanju pitanja o kojima će se na sinodi raspravljati. Tu će biskup potražiti pomoć skupina stručnjaka, eksperata s pojedinih područja, kaže Uputa. Ovaj dio dokumenta prepušta, čini se, dosta prostora kreativnosti i prilagodbama prilikama pojedine mjesne Crkve.

Dokument regulira i samo odvijanje sinode, jer se, u užem smislu riječi, sinoda sastoji upravo u sinodskim zasjedanjima. U tom je smislu potrebno tražiti ravnotežu između trajanja sinode i pripreve. Iskustva nekih sinoda u drugim zemljama pokazuju da nije uputno imati vremenski predugačku sinodu, dok se za pripravu slobodno može ostaviti više vremena, svakako onoliko koliko je potrebno i ne zbog nekih unaprijed prerano zadanih termina prekidati procese pripreme, koji već sami po sebi imaju veliko eklezijalno značenje. Također je potrebno razborito rasporediti pojedina zasjedanja kako bi bilo dosta vremena za proučavanje građe i na zasjedanju postavljenih pitanja.

U dokumentu se posebno ističe i važnost liturgijskih slavlja vezanih uz otvaranje, zatvaranje, kao i pojedina zasjedanja sinode. Nadalje, regulira se pitanje polaganja ispovijesti vjere, modusa rasprave i glasovanja, izrade nacrtu sinodskih tekstova i mogućnosti raspuštanja sinode.

Posljednji dio dokumenta govori o konačnom uredenju odluka i izjava koje pripadaju na dijecezanskoga biskupa. Na kraju dokumenta Kongregacije za biskupe i za evangelizaciju naroda izražavaju nadu da su "pri-

donijele prikladnom razvoju biskupijskih sinoda, crkvenih ustanova koje su bile uvijek vrlo cijenjene u tijeku stoljeća, a danas se uvažavaju s obnovljenim zanimanjem kao vrijedno sredstvo, uz pomoć Duha Svetoga, u službi zajednice i poslanju partikularnih Crkava”. U posebnom dijelu Upute nalazi se dodatak u kojemu su nabrojani glavni sadržaji što ih Zakonik kanonskoga prava prepušta biskupijskim propisima.

U Crkvi u Hrvata iskustvo biskupijske sinode u posljednje vrijeme proživjela je Đakovačka i srijemska biskupija,¹⁷ a od 10. veljače 2002. priprema se i Druga sinoda Zagrebačke nadbiskupije.¹⁸ Za očekivanje je da i druge mjesne Crkve hrvatskoga govornog područja učine iskorake u ovom smjeru, s ciljem usavršavanja vjernosti Evandelju i bolje recepcije Drugoga vatikanskog sabora.

3. Zaključak

Nakon sažetoga prikaza pojedinih poslijesaborskih savjetodavnih tijela na razini biskupije, kao i prijesaborske ustanove sinode koja je po Koncilu doživjela novi zamah, zaključno valja s biskupom Đurom Hranicom reći i ovo: “Crkva kao *communio*, te sinodalnost koja iz toga proizlazi, nisu plod demokratizacije odnosa u Crkvi i nisu plod nastojanja odozdol, od vjerničke baze koja želi biti ne samo pasivni potrošač ponuda i izvršitelj odluka hijerarhijskoga dijela Crkve, nego su *communio*, te posljedično suodgovornost i sinodalnost milosni dar i zadaća koja Crkvi dolazi odozgor.”¹⁹

Osim toga, “*sinodalnost* vrednuje razmjenu, promiče i razvija unutarcrkveni dijalog, komunikaciju, zajedničko rasuđivanje te zajedništvo svih članova Crkve. Dopušta suodgovornost svih i povezuje različite načine sudjelovanja u poslanju koje je Krist povjerio Crkvi, vodeći računa o različitosti službi i karizmi među članovima Božjega naroda. Izriče isto dostojanstvo svih vjernika u Crkvi i istodobno osigurava, te međusobno uskladuje njihove kompetencije. Promiče i podiže svijest crkvenosti kod svih vjernika, te svijest njihove suodgovornosti u životu i poslanju Crkve.

¹⁷ Mnoštvo je literature o ovoj sinodi. Navodim samo nedavno objavljenu dizertaciju: D. ILIČIĆ, *Pastoralni aspekti Druge biskupijske sinode đakovačke i srijemske*, Đakovo, 2008.

¹⁸ Sažet pregled dosadašnjega tijeka pripreme donesen je u: T. MARKIĆ, “Priprema Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije”, u: *Kateheza*, 29 (2/2007), 105-114.

¹⁹ Đ. HRANIĆ, *Synodalität in der Kirche*, Izlaganje na simpoziju “Synodale Prozesse in Mittel- und Osteuropa”, 21.-24. rujna 2006. u Đakovu, rukopis, str. 2.

Sinodalnost omogućuje i pospješuje da 'unutrašnji razgovor u krilu same Crkve postane gorljiviji, da bude bogatiji temama, da pronade nove sugovornike tako da poraste životna snaga i posvećenje otajstvenog Tijela Kristova ovdje na zemlji' (Pavao VI., *Ecclesiam suam*, 119). Sinoda pomaže mjesnoj Crkvi da postane subjekt poslanja i inkulturacije vjere."²⁰

Neka kao zaključak i poticaj na kraju stoje riječi iz Apostolskog pisma pape Ivana Pavla II. *Ulaskom u novo tisućljeće* u kojemu kaže kako je pastirima potrebno usvojiti "staru mudrost koja je znala poticati na češće i opsežnije slušanje čitavoga Božjeg naroda. Znakovito je ono na što Benedikt prisjeća samostanskoga opata pozivajući ga da se posavjetuje i s mladima: 'Često nekoga mladeg Gospodin nadahnjuje boljim mišljenjem'. I sveti Paulin iz Nole potiče: 'Visimo na ustima svih vjernika, jer u svakomu vjerniku puše Božji duh'."²¹

Tako savjetodavnost i sinodalnost, kao njezin poseban oblik, postaju moćno sredstvo rasta crkvenosti i raspirivanja darova Duha Svetoga u cijelom narodu Božjem. Hod crkvene zajednice postaje tada hod u novosti života (usp. Rim 6,4).

DIE BERATUNGSGREMIEN EINER DIÖZESE NACH DEM ZWEITEN VATIKANISCHEN KONZIL

Zusammenfassung

Der Autor stellt in diesem Artikel die Beratungsgremien einer Diözese vor und betont die besondere Stellung der Diözesansynode als einer besonderen Form der Beratung und der Teilnahme am Leben der Kirche. Die gut funktionierenden Beratungsgremien in einer Diözese sind das Indikator einer fortgeschrittenen Konzilsrezeption. Der Bischof übt sein Amt personal, kollegial und synodal aus und bildet dadurch seinen eigenen Pastoralstil, der immer mehr für die Mitarbeit offen wird. Deshalb sind die Beratungsgremien in einer Ortskirche ein wichtiger Ort der Gestaltung der kirchlichen Gemeinschaft und der Mitverantwortung, wo sich die Bemühungen aller Glieder der Diözesangemeinschaft vereinen: des Bischofs, der Priester, der Ordensleute und der Laien.

Der Bischofsrat, der Priesterrat, das Konsultorenkollegium, der Diözesanpastoralrat, der Wirtschaftsrat sowie die anderen Beratungsgremien in einer Diözese wirken auf je eigene Weise durch Rat und Tat mit und helfen so dem

²⁰ *Isto*, str. 11-12.

²¹ IVAN PAVAO II., *Novo millennio ineunte*, 45.

Diözesanbischof seine Partikularkirche zu leiten. Eine besondere Rolle gehört der Diözesansynode, als dem Gremium, dessen Räte und Schlüsse durch die Annahme vom Bischof zum Partikularrecht werden. So trägt die Synode zur Formung einer Pastoralphysionomie der Partikularkirche bei, ihr eigenes liturgisches, spirituelles und kanonisches Erbe fortsetzend.

Die Beratung und die Synodalität, als eine besondere Form, sind die mächtigen Wachstumsmittel der Kirchlichkeit und des Weckens der Geistesgaben in ganzem Volk Gottes. Das Gehen der Kirchengemeinschaft wird dann zum Gehen in der Neuheit des Lebens (vgl. Röm 6,4).